

Buskebrura

Det var en gang en enkemann som hadde en sønn og en datter etter den første kona si. Begge var de snille barn, og begge holdt de hjertelig av hverandre.

Om en tid giftet mannen seg igjen. Da fikk han en enke som hadde en datter etter den første mannen. Hun var både stygg og slem, og det var mora også. Fra den stund den nye kona kom i huset, var det ikke fred å få for mannbarne i noen ro eller krok, og så tenkte gutten det var best å dra ut i verden og prøve å tjene sitt brød selv.

Da han hadde gått en tid, kom han til kongsgården. Der fikk han tjeneste hos stallmesteren, og flink og hendig var han, så hestene han stelte var så feite og blanke at det skinte i dem.

Men søsteren, som var igjen hjemme, hadde det verre enn vondt. Både stemora og kjerringdattera var etter henne hvor hun gikk og stod, og skjelte og smelte, og aldri hadde hun en times fred. Alt det tyngste arbeidet måtte hun gjøre, vondord fikk hun seint og tidlig, og lite mat til.

En dag hadde de sendt henne til bekken etter vann. Så kom det et stygt fælt hode opp over vannskorpa.

«Vask meg du!» sa hodet.

«Ja, jeg skal gjerne vaske deg», sa manndattera, og tok på å gni og vaske det stygge ansiktet, men et fælt arbeide syntes hun det var.

Da hun vel hadde gjort det, kom det et annet hode opp i vannskorpa, det var enda fælere.

«Børst meg du!» sa hodet.

«Ja, jeg skal gjerne børste deg», sa jenta, og gav seg i kast med hårtustene, men noe morosamt arbeide kan du nok vite det ikke var.

Da hun hadde gjort fra seg det, kom det et enda fælere og styggere hode opp i vannskorpa.

«Kyss meg du!» sa hodet.

«Ja, jeg skal kysse deg», sa manndattera, og det gjorde hun også, men hun syntes det var det verste arbeidet hun hadde gjort i sitt liv.

Så snakket det ene hodet til det andre, og de spurte hverandre hva de skulle gjøre med den som var så godvis.

«At hun blir den fineste jente som til er, og så hvitlett som den lyse dag», sa det første hodet.

«At det drysser gull av håret hver gang hun børster seg», sa det andre.

«At det faller gull av munnen hver gang hun taler», sa det tredje hodet.

Da nå manndattera kom hjem så vakker og lyslett som dagen, ble stemora og dattera hennes enda argere, og verre enda ble det da hun talte, og de så det falt gullpenger av munnen hennes. Stemora ble så flygende gal, at hun jagde manndattera til grisehuset, der skulle hun være med gullstasen sin, men inn i stua fikk hun ikke lov å sette sin fot.

Det varte nå heller ikke lenge før mora ville ha rettedattera til bekken etter vann. Da

hun kom der med bøttene sine, kom det første hodet opp i vannskorpa.

«Vask meg du!» sa det.

«Rakkeren vaske deg!» svarte rettedattera.

Så kom det andre opp.

«Børst meg du!» sa hodet.

«Rakkeren børste deg!» sa rettedattera.

Så det til bunn, og det tredje hodet opp.

«Kyss meg du!» sa hodet.

«Rakkeren kysse deg, din muletrut!» sa jenta.

Så snakket hodene igjen til hverandre, og spurte hva de skulle gjøre med den som var så vrangvis. Og så ble de samrådd om at hun skulle ha fire alens nese og tre alens trut og en furubusk midt i skallen, og hver gang hun snakket, skulle det falle aske ut av munnen på henne.

Da hun kom hjem til stuedøra med vannbøttene, ropte hun inn til mora: «Lukk opp!» sa hun.

«Lukk opp sjøl, rettedatter mi!» sa mora.

«Jeg når ikke fram for nesa!» sa dattera.

Da moren kom ut og fikk se henne, kan en nok vite hvordan hun ble til mote, og hvordan hun skreik og bar seg, men nesa og truten ble ikke mindre for det.

Bror til manndattera, som tjente i kongsgården, hadde tegnet av søsteren. Det skilderiet hadde han med seg, og hver morgen og aften lå han på kne foran skilderiet og bad til vår Herre for søstera, så glad var han i henne. De andre stallguttene hadde hørt dette. Så kikket de gjennom nøkkelhullet inn i kammeret hans, og så at han lå på kne for et skilderi der. Så satte de ut at gutten hver morgen og aften lå og bad til et avgudsbilde han hadde, og til sist gikk de til kongen, og bad at han skulle kikke gjennom nøkkelhullet inn til gutten, så skulle han få se. Kongen ville ikke tro det, men langt om lenge fikk de ham overtalt, og han lurte seg på tærne bort til døren og kikket. Jo, han så gutten ligge på kne, og bildet hang på veggen, og hendene hadde han knepet ihop.

«Lukk opp!» ropte kongen.

Men gutten hørte ikke.

Så ropte kongen andre gangen, men gutten bad så hjertelig at han ikke hørte det enda.

«Lukk opp, sier jeg!» ropte kongen igjen, «det er *jeg* som vil inn.»

Ja, så sprang gutten til døra og låste opp, og i skyndingen glemte han å gjemme skilderiet.

Da kongen kom inn og fikk se det, ble han stående som trollbundet, og kunne ikke røre seg av flekken, så vakkert syntes han bildet var.

«Så vakkert et kvinnfolk finnes ikke i verden», sa kongen.

Men gutten fortalte at det var søster hans som han hadde tegnet av, og var hun ikke vakrere, så var hun slett ikke styggere, sa han.

«Ja, er hun så vakker, så vil jeg ha henne til dronning», sa kongen, og befalte gutten at han skulle reise hjem etter henne på flygende timen, og endelig ikke være lenge om veien. Gutten lofte han skulle skynde seg alt han kunne, og reiste av sted fra

kongsgården.

Da broren kom hjem og skulle hente søster si, ville stemora og rettedattera hennes også være med. De reiste da alle sammen, og manndattera hadde med seg et skrin som hun hadde gullet sitt i, og en hund som hette Lille Kaværn. De to tingene var hele morsarven hennes. Da de hadde reist en stund, skulle de over sjøen, og broren satte seg bak ved roret, og mora og begge stesøstrene satt fremme i båten, og så seilte de både langt og lenge.

Om en tid kunne de se en strand. «Der dere ser den hvite stranden, skal vi i land», sa broren og pekte utover sjøen.

«Hva er det bror min sa?» spurte manndattera.

«Han sier du skal kaste skrinet ditt uti», sa stemora.

«Ja, når min bror sier det, får jeg vel gjøre det», sa manndattera, og så kastet hun skrinet.

Da de nå hadde seilt en stund igjen, pekte broren igjen utover sjøen.

«Der ser dere slottet vi skal til», sa han.

«Hva er det bror min sier?» spurte manndattera.

«Nå sier han du skal kaste hunden din på sjøen», svarte stemora.

Manndattera gråt og var ille ved, for Lille Kaværn var det kjæreste hun hadde i verden, men endelig kastet hun den overbord.

«Når min bror sier det får jeg vel gjøre det, men Gud skal vite hvor nødig jeg kaster deg ut, Lille Kaværn!» sa hun.

Så seilte de et godt stykke igjen.

«Der ser du kongen kommer for å ta imot deg», sa broren og pekte imot stranden.

«Hva er det bror min sier?» spurte søsteren igjen.

«Nå sier han du skal skynde deg og kaste deg selv uti», svarte stemora.

Hun bar seg ille og gråt, men når bror hennes sa det, syntes hun hun måtte gjøre det, og så hoppet hun i sjøen.

Da de nå kom til kongsgården, og kongen fikk se den fæle brura med fire alens nese og tre alens trut og en busk midt i skallen, ble han rent fælen. Men bryllupet var ferdig, både med brygg og med bakst, og bryllupsfolkene satt og ventet, og så måtte kongen ta henne slik hun var. Men vond og vill var han, det kan ikke noen fortenke ham i, og derfor lot han gutten kaste i ormegården.

Første torsdagskvelden etter, kom det en vakker jomfru inn på kjøkkenet i kongsgården, og bad kokkejenta som lå der så vakkert om å få låne en børste. Det fikk hun, og så børstet hun håret sitt så gullet dryppet. En liten hund fulgte med henne, og til den sa hun: «Gå ut, Lille Kaværn, og se om det snart er dagen!» Det sa hun tre ganger, og den tredje gangen hun sendte ut hunden, var det ved de tider det tok til å gråne. Da måtte hun bort, men med det samme hun gikk, sa hun:

*«Hutt! Du stygge buskebrur
som skal ligge i kongens arm!
Jeg i grus og sand,
og min bror i ormegården, foruten gråt!»*

«Nå kommer jeg igjen to ganger til, og så aldri mer», sa hun.

Om morgenen fortalte kokkejenta det hun hadde sett og hørt, og så sa kongen at neste

torsdagskvelden ville han selv våke i kjøkkenet og se om det var sant, og da det vel hadde tatt til å mørkne, så kom han ut i kjøkkenet til jenta.

Men alt han gned øynene og prøvde å holde seg våken, så hjalp det ikke, for buskebrura trallet og sang så øynene hans seg ihop, og da den vakre jomfrua kom, sov han så han snorket. Likesom første gangen fikk hun lånt en børste og børstet håret sitt med den så gullet dryppet, og så sendte hun ut hunden tre ganger, og da det lysnet gikk hun. Med det samme hun gikk, sa hun de samme ordene som gangen før:

*«Hutt! Du stygge buskebrur
som skal ligge i kongens arm!
Jeg i grus og sand,
og min bror i ormegården, foruten gråt!»*

«Nå kommer jeg igjen én gang, og så aldri mer», sa hun.

Den tredje torsdagskvelden ville kongen våke igjen. Da satte han to mann til å holde seg, en under hver arm, de skulle riste ham og nappe i ham hver gang han ville til å sovne, og to mann satte han til vakt over buskebrura.

Men da det led utpå kvelden, tok buskebrura igjen på å tralle og synge, så øynene hans holdt på å lukke seg, og hodet hang ned til den ene siden. Så kom den vakre jomfrua og fikk børsten og børstet håret sitt så gullet dryppet, og så sendte hun ut Lille Kaværn for å se om det snart var dagen, og det gjorde hun tre ganger. Tredje gangen tok det til å lysne, da sa hun:

*«Hutt! Du stygge buskebrur
som skal ligge i kongens arm!
Jeg i grus og sand,
og min bror i ormegården, foruten gråt!»*

«Nå kommer jeg aldri igjen mere», sa hun, og så ville hun gå. Men de to mann som holdt kongen under armene, grep over hendene hans og klemte kniven inn i neven på ham, og så fikk han skåret henne i veslefingeren, så mye at hun ble blodvekket.

Da var rette bruden frelst, og kongen våknet. Hun fortalte ham hvordan alt hadde gått til, og hvordan stemora og kjerringdattera hadde sveket henne. Straks ble bror hennes tatt ut av ormegården – ham hadde ormene ikke gjort minste skade – og stemora og rettedattera hennes ble kastet der ned i steden. Men ingen kan si så glad kongen var, da han ble av med den stygge buskebrura, og fikk igjen en dronning som var så vakker og lys som selve dagen.

Nå ble det rette bryllupet gjort, og *det* så det ble hørt og spurt over sju kongeriker. Kongen og bruden hans kjørte til kirke, og Lille Kaværn satt også i vognen. Da vielsen var over, kjørte de hjem igjen, men siden var ikke jeg med dem lenger.

Ordforklaringer

- **hvitlett:** lys farge i ansiktet, et skjønnhetsideal
- **lyslett:** å ha lys hårfarge og hudfarge
- **muletrut:** munnen til større husdyr, som hest eller ku, hestekjeft
- **alen:** lengdemål, ca. 0,63 meter, avstanden fra albu til fingerspiss
- **blodvekke:** å dra blod fra noen for å lege dem, vanlig i gammel folkemedisin og overtro

Lastet fra:

EventyrForAlle.no

Norsk folkeeventyr fra samlingene til Peter Christen Asbjørnsen (1812-1885), Jørgen Moe (1813-1882) og Moltke Moe (1859-1913). (Offentlig eiendom - public domain)

Kilde: [Nye Barne-Eventyr av Asbjørnsen og Moe, 1927 \(nb.no\)](#)

(Offentlig eiendom - public domain)

Teksten er redigert av Karl-Robert Rønning.

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DeLPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Theodor Kittelsen (1857-1914)

Kilde: [Rike Per Kremmer og andre eventyr, 1939 \(nb.no\)](#)

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.